

MIT SUGALL, ÉS MIRE INSPIRÁL JÓB KÖNYVE?

Gondolatok Naftali Kraus Jób szenvedései című könyvéhez

"A világirodalomnak egyik legremekőbb tankölteménye a szent iratok sorozatában helyet foglaló Jób könyve, mely párbeszéd alakjában tárgyalja Isten igazságossága és az emberi sors közötti viszony kérdését (teodicea), s általában az ember helyét az erkölcsi világban". (Fényes Mór, Szentírásunk, Budapest, 1999. p.302)

Szentírásunk könyveit gazdagon interpretáló, könyvtárak sokaságát megtöltő szakirodalom egy újabb markáns színnel gazdagodott. Naftali Kraus, az enciklopédikus műveltségű, a hagyományos szövegmagyarázathoz feltétlenül ragaszkodó szerző fordítói, exegetikai, kommentátori, analízáló munkájának újabb, igen jeles állomásához érkezett. Az E.Me.T. könyvek trilógiájának befejezésével írói munkásságának jelentős szakasza zárul le, utat nyitva újabb kutatások és összegző munkák elkészítéséhez.

A külsőségeiben is rendkívül illusztratív Ősi Forrás sorozat legújabb kötete, Jób könyve egy tartalmilag egyértelműen meghatározható irodalmi forma a Bölcsesség (chochma) könyveinek integráns része. A Kelet irodalmának ismert műfaja volt ez, amely beépül az egyiptomi, asszír-babilóniai literatúrába, avagy a zsidó apokrif iratok közé. A T'náchban szereplő Jób könyve -zsidó szerzők által nem annyira gazdagon kutatott- kolosszális alkotás. Szerzőnk így egy olyan komplex témát dolgoz fel, amely az etikum -írott, vagy íratlan- szabályait figyelembe véve is unikális, összetett, s a lélek legrejtettebb mélységéig hatol. A tömör bibliai textus emelkedettebb gondolatokat, érzelmeket teremt, mint a legjelentősebb antik művek. Betűjének és szellemiségének megismerése-fordítása-átadása, sok-sok év fáradságos kutatómunkáját tételezi fel.

Annak a Jób könyvének 42 fejezetéhez írt kommentárokat, amely évszázadokkal korábban - többek között - megihlette Dantét az Isteni színjáték, Goethe-t a Faust, vagy Madáchot az Ember tragédiája, c drámai költeménye megírásában. Jób könyve inspirálólag hatott korszakformáló személyiségekre, a filozófiai gondolkodás sokszínűségére, s az időn, országokon átívelő vallástörténetre. E szentírási könyv modern, magyar nyelv fordítása és a koronként színesedő-változó zsidó szellemiség gazdag tárháza, s persze az author világlátása, szellemisége, rendíthetetlen hite kell ismét életre, s jut el -a könyv artisztikumával- az érdeklődőkhöz.

Kraus pontos, gyakran kritikai analízist is magába foglaló fordítását kiegészítik e szent könyv témájáról, felépítéséről egyedi jellegű szerkezetéről értekező mini dolgozatok. A talmudi, a midrás-beli, a középkori interpretátorok világlátását érzékletesen bemutató kommentátorok, s a nagy modernkori korpuszok (Dáát Mikrá, Cassuto- Hártum) mestereinek szemléletmódját, magyarázatait idézi. Jób könyvének keletkezéstörténete, az irodalmi elbeszélésformák variációi, az ókori Kelet irodalmi párhuzamokkal is megtűzdelt tankölteményei, a zsidó folklór elemei, a teremtésben megnyivánuló bölcsesség, a Gondviselő mindenhatóságának bizonyosságai elevenednek meg a szerző buvárlása nyomán. Így - zsidó szerző által kevésbé kutatott - bravúros exegetika- történeti alkotást tarthat kezében a nyájas olvasó.

Gazdagodó, egyre színesebb írói-tudósi pályáját értékelve, a régi aforizma villan fel előttem: "Minél többet emeli az égre az ember a szemét, annál több csillagot lát."

Schőner Alfréd